

FINANČNÍ MANAŽER

9. 1. 2004

ČÍSLO 1

Švarc systém a možné důsledky jeho využití

Počátkem měsíce října 2003 některá média zveřejnila zprávu ČTK „Švarc systém je nelegální“. Podstatou zprávy byl odkaz na rozhodnutí Ústavního soudu (ÚS) z minulého roku, ve kterých ÚS rozhodoval v této věci, a vyjádření zástupců státní zprávy, že dojde ke změně k navýšení sankcí, odboráři, účetní, personalisté všeho druhu i ekonomičtí publicisté. Podnikatelé se však už další podstatné informace nedozvědí.

Názory a stanoviska k této otázce se objevují průběžně od počátku využívání tohoto principu v podnikatelské praxi. K tématu se vyjadřují zástupci podnikatelských organizací, státní úředníci, právníci, odboráři, účetní, personalisté všeho druhu i ekonomičtí publicisté. Podnikatelé se však už další podstatné informace nedozvědí. Vyvstává tak otázka: **Co přesně bylo předmětem rozhodnutí ÚS a co z toho pro podnikatele vyplývá?** Proto provedeme stručný a relevantní popis současné situace především z pohledu společnosti jako daňového subjektu.

Podstata Švarc systému

Nebudeme opakovat známé skutečnosti. Princip takového ekonomického chování podnikatelů spočívá v uzavření smlouvy na dodání prací nebo služeb s osobou, která tuto činnost vykonává na základě živnostenského oprávnění (nejen). Podnikatelé pak státu nehradí odvody spojené se zaměstnáváním pracovníků (zdravotní a sociální pojistné, zálohy na daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti) a nejsou zatíženi dalšími náklady spojenými se zaměstnáváním osob. Vzhledem k tomu, že uzavírání takových smluvních vztahů je využíváno u činností, které jsou běžně vykonávány (nebo je lze vykonat) v pracovněprávním poměru, dochází k porušení příslušných ustanovení zákona č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti.

Samozřejmě nemůže platit, že každá Smlou-

va uzavřená podnikatelem se živnostníkem je v rozporu s právní úpravou. Dodání činností například formou jejich outsourcingu je standardní forma spolupráce, přičemž by dodavatel měl využívat své zaměstnance, a ne další firmu. Často je tato forma zneužívána zaměstnáváním cizinců.

Podle názoru některých právníků tento systém dokonce naplňuje skutkovou podstatu trestného činu porušování závazných pravidel hospodářského styku podle trestního zákona.

Je Švarc systém v rozporu s legislativou?

Z pohledu současné legislativy je (nebo může být) Švarc systém v rozporu s těmito právními normami:

Zákon o zaměstnanosti

§ 1 odst. 6 byl v průběhu doby novelizován tak, aby co nejlépe upravil nutnost vykonávat společností realizované činnosti prostřednictvím vlastních zaměstnanců:

„...Právnícká nebo fyzická osoba je povinna plnění běžných úkolů vyplývajících z předmětu její činnosti zajišťovat svými zaměstnanci, které k tomu účelu zaměstnává v pracovních vztazích podle zákoníku práce; to neplatí o plnění běžných úkolů, které fyzická osoba zajišťuje sama nebo s pomocí svého manžela nebo dětí, nebo právnícká osoba prostřednictvím svých společníků nebo členů anebo je-li plnění běžných úkolů právníckou nebo fyzickou osobou svěřeno jiné právnícké nebo fyzické osobě, která je povinna toto plnění zajišťovat svými zaměstnanci, které k tomu účelu zaměstnává v pracovních vztazích podle zákoníku práce. Běžnými úkoly vyplývajících z předmětu činnosti se pro tyto účely rozumí zejména úkoly přímo související se zajištěním výroby nebo poskytováním služeb a obdobnou činností při podnikání podle zvláštních předpisů, které právnícká nebo fyzická osoba provádí

fyzické osobě, která je povinna toto plnění zajišťovat svými zaměstnanci, které k tomu účelu zaměstnává v pracovních vztazích podle zákoníku práce. Běžnými úkoly vyplývajících z předmětu činnosti se pro tyto účely rozumí zejména úkoly přímo související se zajištěním výroby nebo poskytováním služeb a obdobnou činností při podnikání podle zvláštních předpisů, které právnícká nebo fyzická osoba provádí

(Pokračování na stránce 2)

Pečlivé posouzení zaměstnaneckých smluvních vztahů minimalizuje riziko negativních výsledků kontrol úřadů práce a finančních úřadů.

Daňový kalendář – LEDEN

26. 1.

DPH - podání přiznání a platba daně za prosinec 2003 plátců s měs. zdaňovacím obdobím vč. vypořádání nároku na odpočet

DPH - podání přiznání a platba daně za 4. Q. 2003 plátců s čtvrtletním zdaňovacím obdobím vč. vypořádání nároku na odpočet

Spotřební daň - podání přiznání a platba daně za prosinec 2003 plátců odvádějících daň jednou částkou za měsíc, vyrovnání měs. daň. povinnosti za listopad 2003 plátců odvádějícími daň pevnými zálohovými částkami denně

30. 1.

Darovací daň - přiznání k dani z majetku bezúplatně nabytého ve II. pololetí práv. osobami podle § 20 odst. 4

Co nového ve Sbírce zákonů

• Ve Sbírce zákonů v částce 143 rozeslané dne 15. 12. 2003 byla pod č. 435 zveřejněna Vyhláška o základních sazbách stravného v cizí měně pro rok 2004

Nejdůležitější přehled změn:

Země	Měnový kód	1. 1. - 31. 12. 2003 č. 537/2002 Sb.	1. 1. - 31. 12. 2004 č. 435/2003 Sb.
Německo	EUR	40	45
Irsko	EUR	40	45
Chorvatsko	EUR	30	40
Rumunsko	EUR	30	35
Jihoafrická republika	USD	35	40

U Kypru, Tuniska a Turecka se v roce 2004 náhrady stanovují v EUR místo v USD.

• Ve Sbírce zákonů v částce 148 rozeslané dne 19. 12. 2003 byla pod č. 449 zveřejněna vyhláška, kterou se pro účely poskytování cestovních náhrad stanoví výše sazeb stravného, výše sazeb základních náhrad za používání silničních motorových vozidel a výše průměrných cen pohonných hmot. **Pozor** dochází ke snížení sazeb stravného platných pro rok 2004. **Sazby stravného podle § 5 odst. 1 zákona č. 435/2003 Sb. činí:**

- 58 Kč až 69 Kč, trvá-li pracovní cesta 5 až 12 hodin,
- 88 Kč až 106 Kč, trvá-li pracovní cesta déle než 12 hodin, nejvýše však 18 hodin,
- 138 Kč až 165 Kč, trvá-li pracovní cesta déle než 18 hodin.

Sazba stravného podle § 5 odst. 3 zákona č. 435/2003 Sb. činí 58 Kč.

• Ve Sbírce zákonů v částce 150 rozeslané dne 22. 12. 2003 vyšla pod č. 455/2003 Sb. zákon, kterým se mění zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 551/1991 Sb., o Všeobecné zdravotní pojiš-

(Pokračování na stránce 2)

MODERNÍ ŘÍZENÍ - jediný manažerský digest na českém trhu
PRÁVNÍ RÁDCE - lídr na trhu právních informací
 Vyžádejte si výtisk na ukázkou či předplatné na e-mailové adrese
předplatne@economia.cz nebo na tel. 233 071 197.

(Pokračování ze stránky 1)

v zařízeních určených pro tyto činnosti nebo na místech obvyklých pro jejich výkon, pod vlastním jménem a na vlastní odpovědnost...

Obchodní zákoník

Ustanovení § 2 definuje pojem podnikání: „Podnikáním se rozumí soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.“

Nejdůležitější, z pohledu odlišení podnikání a pracovněprávního vztahu, je termín samostatně. Rozumí se jim, že podnikatelská činnost je prováděna a organizována z vlastní iniciativy, nezávisle na jiných osobách. Výsledky této činnosti jsou realizovány ve formě zboží, tedy prodejem výrobků nebo poskytováním služeb zákazníkům, kteří ve vztahu k vlastní podnikatelské činnosti nemají postavení osob nadřazených podnikatelů.

Zákoník práce

V příslušných ustanoveních stanoví pro zaměstnance povinnost vykonávat osobně podle pokynů činnosti v souladu s uzavřenou pracovní smlouvou. Pouze výjimečně je umožněno dle § 234 uzavřít smluvní vztah, jehož předmětem je dohoda o pracích konaných mimo pracovní poměr (avšak i zde je zdůrazněn pracovněprávní vztah): „Zaměstnavatelé jsou povinni zajišťovat plnění svých úkolů především zaměstnanci v pracovním poměru. Jen výjimečně mohou k plnění svých úkolů nebo k zabezpečení svých potřeb uzavírat s fyzickými osobami také dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr (dohodu o provedení práce, dohodu o pracovní činnosti), jestliže jde o práci...“

Konání „podle pokynů“ je právě tím dalším znakem, který je relevantní při posuzování vztahu živnostníka a jeho odběratele, resp. reálného zaměstnavatele.

O čem rozhodoval ÚS

Předmětem jednání ÚS byla ústavní stížnost podnikatelky proti rozsudku Krajského soudu v Brně, jenž v r. 2001 potvrdil postup příslušného finančního úřadu ve věci dodatečného platebního výměru, kterým tento úřad vyměřil daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti za zdaňovací období r. 1997. Podkladem byly především nedostatky v účetnictví a smlouvy o dílo, jejichž skutečný obsah odpovídal pracovněprávnímu vztahům.

ÚS svým rozhodnutím potvrdil konečné stanovisko i postup finančního úřadu, který posoudil stav zjištěný jako nedodržení zákona o zaměstnanosti a striktně provedl vyměření neodvedené daně.

ÚS konstatuje, že: „...nelze správci daně vytýkat, že pokud zjistil zastírání skutečného obsahu právních úkonů (kdy obsah smluv o dílo odpovídal pracovněprávnímu vztahům), přistoupil k dodatečnému vyměření daně...“

V jeho rozhodnutí je podstatný právě odkaz

na výše citovaný zákon o zaměstnanosti. Důsledky vycházejí z aplikace zákona 586/1992 Sb., o daních z příjmů:

„...Jestliže tedy stěžovatelka jako daňový poplatník vážným způsobem porušila povinnosti jí uložené, zejména § 1 odst. 4, 6 zákona č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, který ukládá podnikatelům při plnění běžných úkolů, vyplývajících z předmětu jejich činnosti, je zajišťovat svými zaměstnanci v pracovněprávních vztazích dle zákoníku práce (zák. č. 65/1965 Sb., ve znění pozdějších předpisů), nelze správci daně vytýkat, že za stavu, jak správním orgánem I. stupně byl zjištěn, přistoupil k dodatečnému vyměření daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti [§ 6 odst. 1 písm. a), odst. 2 zák. č. 586/1992 Sb., v platném znění pro rok 1997]. Stěžovatelka jako plátce mzdy v postavení zaměstnavatele byla povinná srazit daň z danového základu ve stanovené výši, pokud stěžovatelka takto daň nezajistila, byla jí příslušná částka předepsána k přímému placení (dle § 69 odst. 1 ZSDP); postup správce daně tak byl zcela ve shodě se zákonem a důsledně vzato také v souladu s ústavním pořádkem republiky...“

Důsledky rozhodnutí ÚS

Rozhodnutí ÚS je konečné a bez možnosti odvolání. Jednoznačně tak bylo potvrzeno konání finančního úřadu jako orgánu státní správy. Zároveň dochází k situaci, kdy budou mít soudy nižší instance pro svoje rozhodování, resp. finanční úřady pro své postupy oporu z titulu přijaté judikatury. Je možné předpokládat sjednocení jejich přístupu v rámci kontrolní činnosti.

Systémovým řešením, které do budoucna odstraní komplikovanost a nutnost posuzování konkrétních situací, bude zřejmě až vyrovnaní podmínek zdanění samostatně výdělečných osob a zaměstnanců obdobně jako v některých zemích EU. Zvýšení plateb živnostníků na zdravotní a sociální pojištění schválené od 1. 1. 2004 samo o sobě situaci neřeší.

Doporučení

Z výše uvedeného plyne, že je v současné době při uzavírání smluv tohoto typu vždy na místě pečlivé posouzení všech zmíněných aspektů zákona o zaměstnanosti a definice podnikání, tj. posouzení, zda jsou činnosti běžnými úkoly, zda dodavatel činností působí samostatně nebo podle pokynů, nezávisle bez vztahů podřízenosti a zda organizuje činnosti z vlastní iniciativy.

Takovéto posouzení smluvních vztahů minimalizuje riziko, jež vyplývá z možných výsledků kontrol úřadů práce a finančních úřadů.

Michal Moudrý
Fučík & partneři

Newsletter Finanční manažer vydává společnost **Economia, a.s.,** ve spolupráci s auditorskou a poradenskou firmou **Fučík & partneři.**

Fučík & partneři
auditoři, daňoví poradci

www.fucik.cz

Chcete-li se přihlásit k odběru newsletteru Finanční manažer, napište na adresu pdf.financnimanazer@economia.cz.

(Pokračování ze stránky 1)

ťovně České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

- Ve Sbírce zákonů v částce 154 rozeslané dne 31. 12. 2003 bylo pod č. 472/2003 Sb. zveřejněno Nařízení vlády o vydání celního sazebníku a o stanovení sazeb dovozního cla pro zboží pocházející z rozvojových a nejméně rozvinutých zemí a podmínek pro jejich uplatnění (celní sazebník) a o změně některých souvisejících předpisů.

- Ve Sbírce zákonů v částce 155 rozeslané dne 31. 12. 2003 vyšla pod č. 463 a 464 nařízení vlády o zvýšení minimální mzdy a minimálních mzdových tarifů s účinností od 1. 1. 2004 (minimální mzda ve výši 6700 Kč - pozor zvyšují se tím nejnižší zálohy na zdravotní pojištění OSVČ).

- Ve stejné částce byla pod č. 466 vyhlášena průměrná mzda za 1.-3. Q. 2003 - používá se pro výpočet „trestného“ odvodu při nesplnění povinnosti zaměstnávat občany se ZPS (výše mzdy 16 321 Kč).

- Ve Sbírce zákonů v částce 158 rozeslané dne 31. 12. 2003 byla zveřejněna pod číslem 472 vyhláška, již se mění vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojněho účetnictví. Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2004.

Účetní závěrky a konsolidované účetní závěrky za účetní období započatá před účinností této vyhlášky se sestaví podle dosavadních právních předpisů, pokud není v přechodných ustanoveních stanoveno jinak. Vybraná ustanovení této vyhlášky se použijí poprvé v účetním období nejbližším následujícím po účetním období, v němž vstoupila smlouva o přistoupení České republiky k Evropské unii v platnost; do této doby se použijí ustanovení vyhlášky č. 500/2002 Sb., ve znění účinném před nabytím účinnosti této vyhlášky.

(Pokračování na stránce 3)

V posledním čísle měsíčníku **Moderní řízení** (www.modernirizeni.cz) najdete

- Fúze a akvizice nemusejí být ztrátové
- Alternativní způsoby odměňování a daně
- Hodnota společnosti pro investora
- Jak prosperovat při deflaci
- Jak využít strukturální fondy Evropské unie
- Změna paradigmat odměňování

Vyžádejte si výtisk na ukázkou či předplatné na e-mailové adrese předplatne@economia.cz nebo na bezplatné zákaznické lince 800 110 022.

Finanční činnosti po novele zákona o DPH

Od 1. 10. 2003 vstoupil v účinnost zákon 322/2003 Sb., kterým se mění zákon č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (ZDPH).

Jednou z podstatných změn je změna v zařazení finančních činností (dále jen FČ). Je zrušeno dosavadní rozdělení FČ na činnosti osvobozené pro všechny subjekty (§ 28 odst. 1 ZDPH platného do 30. 9. 2003) a činnosti osvobozené pro tzv. finanční instituce, resp. na činnosti, které nejsou pro ostatní subjekty zdaniitelným plněním (§ 28 odst. 2 ZDPH platného do 30.9.2003).

Všechny FČ, taxativně vyjmenované v § 28 ZDPH, jsou nyní zařazeny do kategorie zdaniitelných plnění osvobozených od daně bez ohledu na to, kdo je uskutečňuje. Zároveň je vypuštěno vymezení finančních institucí. Tzn., že např. převod cenných papírů a úplatné postoupení pohledávek, postoupených jiným subjektem, se stávají pro všechny subjekty od 1. 10. 2003 osvobozeným zdaniitelným plněním.

Další významnou změnou je novelizace § 20 odst. 2 ZDPH, ve kterém jsou uvedena zdaniitelná plnění osvobozená od daně (výjimky z osvobozených plnění) neuváděná do součtu jmenovatele koeficientu pro krácení nároku na odpočet daně podle § 20 ZDPH (koeficient). Z tohoto výčtu byl vyřazen převod cenných papírů, což může mít pro některé subjekty negativní dopady.

Praktický dopad je ten, že:

- a) ve vztahu ke všem finančním činnostem není možno uplatnit nárok na odpočet daně, nebo
- b) nárok na odpočet bude muset být zkracován, v případě, že budou přijata zdaniitelná plnění sloužit i pro účely, kdy je odpočet možný.

Shnutí změn pro uplatnění nároku na odpočet dle § 19a odst. 3 ZDPH

Do 30. 9. 2003 platilo:

- Žádná společnost (s výjimkou obchodníků s cennými papíry) neuváděla převody cenných papírů do jmenovatele koeficientu, protože se jednalo z pohledu finančních institucí o výjimku dle § 20 odst. 2 ZDPH a z pohledu ostatních společností se nejednalo vůbec o zdaniitelné plnění.

- Společnosti, nefinanční instituce, neuváděly do jmenovatele koeficientu výnosy z úplatného postoupení pohledávek postoupených jiným subjektem a další finanční činnosti, protože se nejednalo o zdaniitelné plnění

Od 1. 10. 2003 platí:

- Všechny společnosti musí uvádět výnosy z převodu cenných papírů a výnosy z úplatného postoupení pohledávek postoupených jiným subjektem a výnosy z dalších finančních činností do jmenovatele koeficientu; z toho plyne, že může dojít ke krácení nároku na odpočet.

V důsledku výše uvedených změn tak musí některé společnosti nově počítat s možným krácením nároku na odpočet daně. Týká se to například těch společností, které investují své finanční prostředky na finančním trhu do investičních instrumentů (např. krátkodobé cenné papíry nebo podílové listy otevřených podílových fondů určených objemem investic a výši

poplatků, tzv. firemním klientům).

Příklad

Společnost, která nebyla před 30. 9. 2003 finanční institucí, má ve zdaňovacím období po účinnosti změn výnosy: tržby za své výrobky 80 mil. Kč, výnosy z prodeje pokladničních poukázek 5 mil. Kč, výnosy z prodeje postoupených pohledávek 2 mil. Kč.

Koeficient činí 0,9195 (80/87). Tímto koeficientem bude krácena daň na vstupu z přijatých zdaniitelných plnění dle § 19a odst. 3 ZDPH.

Vypořádání nároku na odpočet daně

Výše uvedené změny se samozřejmě projeví i při konečném vypořádání nároku na odpočet po skončení kalendářního roku dle § 20 odst. 7 ZDPH. Pro tento výpočet je použit koeficient zahrnující v sobě údaje z uskutečněných zdaniitelných plnění za celý rok, tedy i ta, která se stala zdaniitelnými plněními (osvobozenými) po 1. 10. 2003.

V Čl. II přechodných ustanoveních novely je stanoven postup: „Při vypořádání nároku na odpočet daně po skončení roku 2003 postupuje plátec tak, že za období od 1. ledna 2003 do 30. září 2003 provede vypořádání podle znění § 20 zákona č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění platném do 30. září 2003, a za období od 1. října 2003 do 31. prosince 2003 podle § 20 zákona č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění tohoto zákona. Součet údajů za rok 2003 pak plátec uvede do daňového přiznání k dani z přidané hodnoty za poslední zdaňovací období roku 2003.“

Finanční instituce

Vzhledem k tomu, že finanční institucí se společnost stávala vždy jen pro příslušný rok a úprava nároku odpočtu daně, z titulu uskutečňování finančních činností, byla prováděna v posledním daňovém přiznání, je i pro tuto situaci upraven postup v Čl. II přechodných ustanoveních novely: „Pro určení finanční instituce podle § 28 odst. 5 zákona č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění platném do 30. září 2003, se použijí údaje o výnosech, popřípadě příjmech za finanční činnosti a o celkových výnosech, popřípadě příjmech pouze za období od 1. ledna 2003 do 30. září 2003. Plátec, který se stane za toto období finanční institucí, uvede do vypořádání nároku na odpočet daně za rok 2003 údaje o finančních činnostech, které jsou osvobozeny od daně podle § 28 odst. 2 zákona č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění platném do 30. září 2003, pouze za období od 1. ledna 2003 do 30. září 2003.“

Doporučení

Mnohé společnosti využívají možnost investování do cenných papírů i případných transakcí z pohledávkami. Vzhledem k výše uvedenému doporučujeme vždy před takovými obchody zvážit, resp. posoudit případné dopady, jež plynou ze změn nároku na odpočet daně a na cash flow v průběhu roku.

Zároveň je vhodné včas analyzovat i dopady změn na konečné vypořádání nároku na odpočet daně po skončení kalendářního roku.

(Pokračování ze stránky 2)

- Ve stejné části byly pod čísly 473-478 zveřejněny změny vyhlášek 501-560/2002 Sb., jež se týkají účetnictví bank, pojišťoven, příspěvkových organizací a organizačních složek státu atd.

- Ve Sbírce zákonů v části 1 rozeslané dne 2. 1. 2004 byl pod číslem 1/2004 zveřejněn Zákon, kterým se mění zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

- Ve Sbírce zákonů v části 2 rozeslané dne 5. 1. 2004 bylo pod číslem 4 zveřejněno nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 185/2000 Sb., kterým se stanoví výroby, jež mohou být dováženy do České republiky nebo vyváženy z České republiky jen na základě licence podle zákona č. 62/2000 Sb., o některých opatřeních při vývozu nebo dovozu výrobků a o licenčním řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Toto nařízení nabývá účinnosti dnem vyhlášení (tj. 5. 1. 2004) a pozbývá účinnosti dnem vstupu ČR do EU.

Novela zákoníku práce

Parlament v současné době projednává novelu zákoníku práce. Po schválení vstoupí v platnost od 1. dne měsíce následujícího po dni vyhlášení. Mezi nejdůležitější změny této novely patří:

- Harmonizace s EU v oblasti diskriminace, v podstatě to, co již bylo od 1. 1. 2001, ale podrobně rozvedené.

- Připouští se pozitivní diskriminace.

- Ruší se pravidla pro odchodné, ale nezakazuje se – takže znovu záleží pouze na dohodě mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem.

- Přesně se zadávají podmínky pro konkurenční doložky – maximálně na rok, za každý měsíc uzavření nejméně průměrný výdělek, „přiměřená“ pokuta pro zaměstnance pokud nedodrží, po kúšební lhůtě, písemná.

- Omezení řetězení poměrů na dobu neurčitou. Ty, co jsou teď, platí až do konce, potom se smí opakovat pod obu 2 let a potom půl roku pauza. Jsou stanoveny výjimky – důchodci, zástupci za MD, rodičovskou... Další výjimka je z „vážných provozních důvodů zaměstnavatele“ – musí být vymezeno ve vnitřním předpisu – dá se použít na všechny.

- Zavedla se nabídková povinnost, pokud se zaměstnavateli uvolní pracovní místo, má povinnost je nabídnout pracovníkům, se kterými je uzavřen pracovní poměr na dobu určitou.

- Ruší se ochrana absolventů, mohou se s nimi uzavírat smlouvy na dobu určitou.

- Ve vnitřním předpisu může být stanoveno, že odstupné náleží i pro rozvázání pracovního poměru ze zdravotních důvodů.

Digitální služby v Evropské unii a DPH

Od 1. 7. 2003 vstoupila v účinnost Direktiva EU (2002/38/EC) a Regulace č. 792/2002 měnící Šestou direktivu o DPH (77/388/ EEC) o novou úpravu DPH v oblasti tzv. digitálních služeb (služby). Mezi tyto služby, které jsou také jinak označovány adjektivy jako digitální, elektronické, e-commerce aj., patří podle přílohy direktivy: TV a rozhlasové vysílání, webhosting, vzdálená údržba, poskytování (prodej) SW, hudby, filmů, her, on-line her (gambling), tzv. e-learning i databázové služby.

Deklarovaným cílem zavedení nových pravidel zdanění takovýchto služeb je vytvoření rovného konkurenčního prostředí pro společnosti z EU a společnosti se sídlem mimo EU, zajištění budoucích daňových příjmů pro EU a zjednodušení aplikace DPH. Jedná se o služby poskytované privátním zákazníkům často označované B2C (business-to-consumer).

Společnosti mimo EU

Do července 2003 platily DPH z elektronicky poskytovaných služeb jen společnosti, které mají sídlo v členských zemích EU.

Nově však této evropské legislativě podléhají všechny společnosti, které vykonávají svou činnost - nabízejí služby na území EU. Rozhodující, z pohledu DPH, se tak stal pobyt spotřebitele, a nikoli společnosti nabízející služby.

Tyto subjekty se musí zaregistrovat v jednom ze států EU a zde evidovat veškeré tržby realizované v EU. Zároveň musí účtovat DPH podle sazby platné v tom státě, kde své služby prodávají.

Tyto subjekty argumentovaly tím, že nová pravidla znevýhodňují služby, protože na některé druhy zboží (knihy, časopisy...) se tak bude vztahovat plná výše DPH, zatímco v rámci „běžného“ obchodování tomu tak často

není. Tyto námitky odmítli představitelé Evropské komise s tím, že on-line zboží je ze své podstaty jiným druhem zboží, a tudíž nemusí být nutně zdaněno identicky.

Společnosti v EU

Společnosti z EU, pro které výše popsaný stav představoval konkurenční nevýhodu oproti firmám ze zemí mimo EU, musejí nadále uplatňovat sazbu DPH platnou v zemi, ve které jsou založeny.

České společnosti

Nová úprava je komplikací pro české společnosti, které chtějí nebo nabízejí služby v zemích EU. Musí se přizpůsobit novým pravidlům, tzn. registrovat se jako plátcí DPH v jednotlivých zemích a zákazníkům z EU účtovat zvýšenou cenu podle sazby platné v zemi jejich bydliště. Zatím ještě není stanoven postup při registraci společnosti, související povinnosti a systém výběru DPH.

Závěr

Tyto změny tak jsou, i přes nepříznivé dopady pro konečné spotřebitele, dalším krokem ke zjednodušení režimu DPH v EU. Zároveň také dokládají záměr EU zavést při aplikaci DPH „konceptu registrace na jednom místě“.

Doporučení

České subjekty se po vstupu do EU nebudou moci vyhnout platbě DPH a objednávat zdarma nebo levnější služby od společností sídlících mimo EU, např. ve Spojených státech. Tyto služby budou zatíženy DPH ve výši 22 procent.

Z tohoto důvodu doporučujeme realizovat plánované nákupy služeb co nejdříve, resp. do data vstupu ČR do EU tj. zřejmě do 1. 5. 2004.

Povinnost loajality manažerů v české praxi

Právní teorie dospěla k rozdělení povinností členů správní rady a dalších manažerů v akciových společnostech do dvou základních povinností – do povinnosti loajality a povinnosti péče.

Povinnost loajality je definována jako povinnost jednat při výkonu funkce bona fide v zájmu společnosti, což znamená v zájmu všech jejích akcionářů jako celku. Povinnost péče pak představuje povinnost jednat při výkonu funkce s péčí, kterou by vykonával řádný a pečlivý hospodář.

Zatímco v případě povinnosti loajality nejsou žádné pochybnosti, že tato povinnost by měla být jednoznačně vymahatelná soudně, u povinnosti péče tak jednoznačná shoda nepadá.

Vymáháním povinnosti péče tak může docházet k bezdůvodnému přenášení obchodních rizik z akcionářů na manažery. Obavy manaže-

rů z možného postihu by pak mohly vést k dalším komplikacím – snaha manažerů vyhnout se jakémukoliv riziku, neúměrné prodlužování doby k přijetí i klíčových rozhodnutí, zvyšování nákladů na získání a zachování důkazů o jednání v souladu s povinností řádné péče.

Česká úprava povinnosti loajality je vtělena do § 66 odst. 2 obch. zákoníku ve spojení s § 567 odst. 2 obch. zákoníku. Nelze jinak než souhlasit s tím, že česká úprava povinnosti loajality (i povinnosti péče) je nedostatečná a skrývá mnohá úskalí.

O těchto úskalích a dalších souvisejících otázkách se více dočtete v článku **Povinnost loajality v české praxi: Lekce z ČEZu Aleše Borkovce - Právní rádce 12/2003** nebo na www.pravniradce.cz.

**PRÁVNÍ
RÁDCE**

Novela zákona o nemocenském pojištění

Pod č. 421/2003 Sb. vyšla ve Sbírce zákonů novela zákona o nemocenském pojištění zaměstnanců s účinností od 1. ledna tohoto roku. V přehledu uvádíme nejdůležitější změny:

- Mění se sazba pro výpočet nemocenského za první tři dny pracovní neschopnosti z 50 % na 25 % a za první tři dny karantény z 69 % na 25 %.
- Za prvních 14 kalendářních dnů pracovní neschopnosti a potřeby ošetřování člena rodiny se z denního vyměřovacího základu do výše 480 Kč započítává jen 90 %.
- Výše redukčních hranic 480 Kč a 690 Kč se nebude měnit až do 31. 12. 2005.
- Rozhodné období se mění z předchozího kalendářního čtvrtletí na 12 kalendářních měsíců bezprostředně předcházejících vzniku nároku na dávku. Není-li v rozhodném období 12 měsíců započitatelný příjem nebo započitatelný den, kterým by se mohl započítatelný příjem dělit, prodlužuje se rozhodné období vždy o tři měsíce. Rozhodné období proto činí 12, 15, 18, 21 atd. měsíců.
- Vznikne-li nárok na dávku nemocenského pojištění v roce 2003 a trvá i v roce 2004, poskytuje se dávka ve výši náležející podle dosavadních předpisů. Dávky se tedy k 1. 1. 2004 nepřepočítávají.
- Za zaměstnance se považují též pracovníci činní v ČR v pracovním vztahu uzavřeném podle cizích právních předpisů. Jsou-li odměňováni v cizí měně, musí být příjem přepočten na Kč a teprve poté zahrnut do vyměřovacího základu pro odvod pojistného. Pojistné se platí v české měně. Pojistné se neplatí pouze z příjmů, které jsou náhradou výdajů a náhradou škody. Toto platí i pro zdravotní pojištění.
- Zaměstnavatel, který provádí nemocenské pojištění svých zaměstnanců, je povinen podle současné právní úpravy (§ 29 zákona č. 582/1991 Sb.) vydat zaměstnanci při skončení zaměstnání potvrzení o skutečnostech rozhodných pro nárok na dávky nemocenského pojištění, jejich poskytování a výplatu (tzv. „Zápočtový list“). Nově se ukládá povinnost zaměstnavateli vydat takové potvrzení až po skončení pracovní neschopnosti, jestliže zaměstnání skončilo v době trvání pracovní neschopnosti; nebo zaměstnanci vydané potvrzení vrátit, vznikla-li pracovní neschopnost po vydání potvrzení v ochranné lhůtě, a to do osmi dnů ode dne skončení pracovní neschopnosti.
- Pro účely sociálního pojištění se stanoví jednotná lhůta pro uschovávání dokladů osvědčujících skutečnosti potřebné pro provádění tohoto pojištění, a to 10 let, pokud právní předpis nestanoví delší lhůtu (např. pro mzdové listy 30 let).